

Пашун С.А.

Днепровский районный суд города Киева

ЮРИДИЧЕСКОЕ ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПРАВА СУБЪЕКТА ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ НА КОММЕРЧЕСКУЮ ТАЙНУ

Аннотация

В статье раскрыто юридическое закрепление права на коммерческую тайну. Проанализированы законодательные определения права субъекта хозяйствования на коммерческую тайну. Рассмотрено нормативную базу. Определены перечень ведомостей, составляющих коммерческую тайну. Охарактеризованы методы защиты коммерческой тайны.

Ключевые слова: коммерческая тайна, право интеллектуальной собственности, субъект ведения хозяйства, юридическое оформление коммерческой тайны, закрепления права на коммерческую тайну.

Pashun S.O.

Dniprovskiy District Court of Kyiv

LEGAL CONSOLIDATION OF THE RIGHT OF THE SUBJECT OF AN ECONOMIC ENTITY FOR A TRADE SECRET

Summary

The article reveals the legal consolidation of the right for a trade secret. It provides analysis of legal definitions of the mentioned right. The author considers a legislative base of trade secret. She also determines the list of the account books which compose a trade secret. Methods of defence of a trade secret are characterized.

Keywords: trade secret, intellectual property right, economic entity, legal registration of a trade secret, consolidation of the right for a trade secret.

УДК 340.134(045)

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ПРАВОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Рибікова Г.В.

Національний авіаційний університет

Стаття присвячена визначенню поняття «правова експертиза нормативно-правових актів» з урахуванням останніх наукових досліджень в сфері правового моніторингу. Досліджено основні погляди науковців на поняття «експертиза», «правова експертиза», «правова експертиза нормативно-правових актів». Розглянуто ознаки експертизи як загального поняття та особливі ознаки, які властиві саме правовій експертизі нормативно-правових актів. При визначенні поняття враховано специфіку правотворчої діяльності органів державної влади. Автор звернув увагу як зовнішній аспект правової експертизи нормативно-правових актів, так і на її завдання.

Ключові слова: нормативно-правовий акт, експертиза, правова експертиза, поняття правової експертизи, ознаки правової експертизи.

Постановка проблеми. Інститут правової експертизи нормативно-правових актів є необхідним елементом процесу постійного вдосконалення системи законодавства України, що пояснює підвищений науковий інтерес до розробки його ключових понять. Вивчення цієї проблеми має важливе теоретичне значення, оскільки визначення поняття зазначеного явища із визначенням особливих ознак дозволить відрізнити цей правовий феномен від інших і з'ясувати напрямки подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дану проблематику досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені як В.О. Бутенко, Т.О. Дідич, І.О. Закіров, Р. К. Надеев, А.М. Ришелюк, О.-Д.С. Трет'якова, О.М. Шишпаренок, В.Д. Юрчишин та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз досліджень в сфері правової експертизи виявив, що розуміння поняття «правова експертиза нормативно-правових актів» є остаточно не визначеним та викликає дискусію серед нау-

ковців через наявність багатьох підходів до сутності та місця цього феномену в правовій дійсності. Існує потреба у комплексному підході при формуванні дефініції з урахуванням основних завдань правової експертизи нормативно-правових актів.

Метою статті є визначення поняття та ознак правової експертизи нормативно-правових актів з урахуванням останніх досягнень юридичної науки в цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки термін «правова експертиза нормативно-правових актів» є різновидом понять експертиза і правова експертиза, які були предметом окремих наукових досліджень, то для з'ясування суті цього правового феномену варто дослідити основні характеристики, які науковці включають до змісту вищезазначених понять.

Так, до визначення поняття експертиза неодноразово звертались науковці, зокрема, юридична енциклопедія визначає експертизу як загальне по-

няття дослідницької процедури в межах будь-якого виду діяльності та означає вивчення, перевірку, аналітичне дослідження, кількісну або якісну оцінку висококваліфікованим суб'єктом певного питання, явища, процесу, предмету тощо, які вимагають спеціальних знань у відповідній сфері суспільної діяльності [23, с. 333].

Легальне визначення поняття експертизи, зокрема, наукової та науково-технічної наведено в Законі України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10 лютого 1995 року № 51/95-ВР, де науковою і науково-технічною експертизою названа діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів.

Свій внесок в розробку поняття експертизи зробив К.І. Плетньов, який під експертизою розуміє засноване на використанні накопичених людських знань та досвіду вивчення певних питань, яке здійснюється за певними правилами спеціально відібраними висококваліфікованими фахівцями з метою забезпечення прийняття рішень з даних питань найбільш повним обсягом необхідної та достатньої для цього інформації. [10, с. 10].

Досить точно до визначення поняття «експертиза» підійшов М.В. Ралдугін, який під експертизою розуміє діяльність фахівців з дослідження певного предмета з використанням професійних знань у відповідній галузі і складанням висновку, який містить результати такого дослідження та відповіді на поставлені запитання [13, с. 10].

Отже, в результаті аналізу визначення поняття «експертиза», можна відмітити, що під експертизою вчені розуміють діяльність у формі аналізу, дослідження, оцінки, що здійснюється кваліфікованими особами, результатом якої є висновок, який відповідає вимогам затверджених стандартів, норм, правил, що в свою чергу задовольняє інтереси суспільства та держави у прийнятті правильних та обґрунтованих рішень.

Погоджуємось із точкою зору В.Я. Колдіна, який розглядає експертизу як інструмент права [7, с. 672].

Визначення поняття «правова експертиза», яке наводить О.О. Разуваєв має багато спільного із визначенням поняття «експертиза» та не містить суттєвих відмінностей. Зокрема, він розглядає правову експертизу як засноване на застосуванні спеціальних знань дослідження, яке здійснюється досвідченими особами (експертами), виконується за дорученням уповноважених осіб і відповідно до встановленої нормативно-правовими актами процедури, з метою встановлення обставин, істотних для прийняття правильних і обґрунтованих рішень та надання висновку на підставі такого дослідження [12, с. 56].

Більше особливих ознак поняття «правова експертиза» можна відмітити у визначенні В.Д. Юрчишина, який називає правову експертизу дослідженням, що проводиться експертом на підставі рішення або за дорученням уповноважених на те осіб, або без такого, але через пряму вказівку нормативно-правових актів, засноване на застосуванні спеціальних знань з метою використання його результатів в юридичній діяльності та полягає у наданні певного документу у вигляді висновку даної експертизи. [24, с. 62].

Отже, особливістю правової експертизи можна назвати сферу застосування її результатів, а саме юридичну діяльність.

При з'ясуванні кола застосування поняття «правова експертиза», то вчені відносять до правових

такі види експертиз: судову експертизу, експертизу законопроекту, державну експертизу, екологічну експертизу, наукову експертизу, криміналістичну експертизу, судово-психологічну експертизу, судово-медичну експертизу, лінгвістичну експертизу та інші види експертиз [24, с. 58].

Що стосується поняття «правова експертиза нормативно-правових актів», слід відмітити як недостатню розробленість його в науковій літературі, так і не одноманітність у застосуванні правотворцем.

Досить часто при побудові системи наукової термінології однією з проблем виступає проблема визначення термінологічних понять.

Прослідкуємо на прикладі діяльності державних органів та використанні в їх правовій базі термінів, які означають експертизу нормативно-правових актів з питань права.

Так, наприклад, у складі Міністерства охорони здоров'я України створений відділ юридичної експертизи нормативно-правових актів. Також застосовується термін «юридична експертиза законопроектів» в Регламенті Верховної Ради України. В той же час в Указі Президента України «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» та Регламенті Кабінету Міністрів України застосовується термін «правова експертиза».

Виникає закономірне питання чи ці поняття є синонімами, чи вони наділені різним змістом.

Якщо звернутись до поглядів науковців з цього приводу, то варто зазначити підхід Д.В. Чухвічова, відповідно до якого юридична експертиза проводиться щодо встановлення відповідності законопроекту нормативно-правовим актам вищої юридичної сили, в той же час правова експертиза спрямована на встановлення відповідності (або невідповідності) законопроекту вимогам норм права, суспільному інтересу, соціальним потребам [19, с. 93 – 95].

Іншого підходу дотримуються К.В. Фатеев, О.-Д.С Трет'якова, які розглядають поняття «правова експертиза» та «юридична експертиза» як синоніми [11, с. 78; 18, с. 51].

Деякі автори пропонують взагалі відмовитись від терміну «експертиза» стосовно перевірки нормативно-правових актів, а внаслідок невизначеності формулювань називати вказані дії «аудитом» [9, с. 46-48].

На основі проведеного аналізу ми можемо прослідкувати різні підходи до застосування термінології, яка означає експертизу нормативно-правових актів з правових питань.

На нашу думку, терміни «правова експертиза» та «юридична експертиза» є семантично ідентичними. Термін «право» походить від латинського слова «jus», що означає справедливість. Але, історично термін «юридична експертиза» частіше застосовується до експертизи договорів, інших документів ненормативного характеру як різновид юридичної послуги, яку надають юридичні фірми. Для уніфікації термінології, пропонуємо застосовувати термін «правова експертиза нормативно-правових актів», оскільки саме він застосовується в науковій літературі, присвяченій тематиці стадій правотворчості, в межах теорії якої і започатковано розвиток інституту правової експертизи саме нормативно-правових актів [4, с. 14].

Остаточну позицію з приводу застосування конкретного терміну, на наш погляд, варто визначити у Законі України «Про нормативно-правові акти» та у Законі України «Про правовий моніторинг».

В контексті зазначеного варто зупинитись на основних ознаках, які характерні для такого право-

вого явища як експертиза з метою формулювання повноцінного визначення поняття «правова експертиза нормативно-правових актів».

Звернемося до науковців, що досліджували окремі види правових експертиз, які виділяють ознаки власне експертизи.

Так, О.О. Ейсман виділяє серед ознак експертизи наступні: дослідження, застосування спеціальних знань та надання висновку експерта [21, с. 89], в свою чергу О.В. Смірнов, К.Б. Каліновський до ознак експертизи відносять проведення її особою, яка має знання в певній спеціальній галузі або галузях знань, необхідність у застосуванні цих знань для проведення особливого дослідження об'єкта, самостійний характер такого дослідження, особливу процесуальну форму експертного дослідження [16, с. 18].

А.М. Зінін, Г.Г. Омелянюк, А.В. Пахомов вважають, що до ознак експертизи слід віднести: призначення та проведення експертизи; дотримання регламенту, який поряд з відповідною процедурою визначає права та обов'язки експерта, особи, яка призначає експертизу, права обвинуваченого та підозрюваного; проведення дослідження на основі спеціальних знань; дача висновку, що має статус джерела доказів [6, с. 8].

На підставі проведеного аналізу можна виділити наступні ознаки експертизи:

- 1) експертиза – це форма застосування спеціальних знань;
- 2) застосування знань відбувається шляхом дослідницької діяльності оціночно-аналітичного характеру;
- 3) здійснюється компетентним фахівцем (групою фахівців), тобто особою, яка володіє необхідними знаннями для проведення конкретної експертизи;
- 4) проводиться на замовлення зацікавлених осіб;
- 5) метою є надання об'єктивної, обґрунтованої інформації щодо об'єкта дослідження, яка необхідна для прийняття рішення зацікавленими особами;
- 6) результати експертизи мають зовнішнє оформлення у вигляді висновку експертизи відповідно до питань, поставлених перед експертом;
- 7) експертна діяльність має процесуальну основу, тобто порядок та умови її проведення, як правило, чітко регламентовані;
- 8) як діяльність експертиза проходить декілька стадій, в тому числі аналітичне дослідження об'єкта експертизи та його оцінку;
- 9) експерти мають бути незалежними від обставин суб'єктивного характеру при проведенні експертизи.

Варто відзначити, що правовій експертизі як різновиду експертної діяльності властиві як дані характерні ознаки так і інші, які притаманні даному правовому інституту.

Наприклад, В.Д. Юрчишин до таких ознак відносить наступні: правова експертиза є спеціальним дослідженням з певною метою; пов'язана із застосуванням та використанням правових знань; вона здійснюється відповідними суб'єктами – експертами; вона передбачає надання висновку; вона виконується за дорученням певних осіб; пов'язана із відповідями на поставлені питання; здійснюється відповідно до нормативно-закріплених процедур. З цього переліку видно, що такою специфічною ознакою виступає те, що правова експертиза пов'язана із застосуванням та використанням саме правових знань [24, с. 60].

Ґрунтовний аналіз ознак правової експертизи нормативно-правових актів запропонував І.О. Закіров, який розглядаючи різні види правової експертизи до особливих ознак експертизи нормативно-

но-правових актів відніс особливе місце в процесі правотворчості, мету, предмет, зміст (усунення нормотворчих помилок), наслідки експертної помилки [5, с. 31-37].

Водночас І.О. Закіров не назвав особливий суб'єктний склад як ознаку правової експертизи нормативно-правових актів, яку запропонував В.Ю. Рогозін [15, с. 74-88].

Найбільш повно до визначення ознак правової експертизи проектів нормативно-правових актів підійшов Т.О. Дідич, який виділяє наступні ознаки правової експертизи проектів нормативно-правових актів: результатом експертизи є висновок про зміст, суть і значення проекту нормативно-правового акту; оцінка якості усього процесу нормопроекування; особлива мета; спеціальний статус суб'єкта; диспозитивний характер нормативного регулювання процедури проведення; вироблення рекомендацій щодо подальшої розробки та доопрацювання проектів; зміст полягає у глибокій аналітичній діяльності про всі правові аспекти розробки проекту; незалежність; компетентність; науковість [3, с. 130-131].

Отже, на підставі проведеного аналізу можемо узагальнити ознаки, які відображають специфіку саме правової експертизи нормативно-правових актів:

1. Суб'єктами проведення експертизи завжди виступають фахівці в галузі правознавства, які не були причетні до створення об'єкта правової експертизи;

2. Особливість предмета експертизи – експертиза має встановити чи належить проект нормативно-правового акта до компетенції правотворчого органу; його відповідність нормативно-правовим актам вищої юридичної сили та співвідношення з актами однакової юридичної сили однієї галузі законодавства; чи відповідає він правилам юридичної техніки й вимогам його структурної побудови; надати аналітико-методичні рекомендації стосовно вдосконалення проекту нормативно-правового акта й подальшої розробки проекту юридичного документа.

3. В процесі проведення експертизи виявляються невідповідності об'єкта експертизи необхідним вимогам та пропонуються варіанти її усунення.

Визначивши унікальні ознаки правової експертизи нормативно-правових актів підходимо до визначення поняття «правова експертиза нормативно-правових актів».

Такі вчені, як А.Г. Гузнов, А.А. Кененов, Т.Є. Рождественська, Р.К. Надєєв, О.-Д.С. Трет'якова зосереджують увагу на тому, що це є спеціальне дослідження, яке проводиться для оцінки відповідності законопроекту чинному законодавству та встановлення якості законопроекту з точки зору засобів юридичної техніки [2, с. 90; 8, с. 39; 17].

І.О. Закіров, А.М. Ришелюк, О.М. Шишпаренко акцентують увагу при визначенні правової експертизи правових актів та їх проектів на тому, що це є діяльністю, яка здійснюється спеціальним суб'єктом її проведення, змісті (дослідження, перевірка, аналіз та оцінка фахового та наукового рівня законопроекту) та наслідках (формулювання обґрунтованих висновків для прийняття рішення щодо такого проекту з метою визначення якості правових актів і проектів правових актів та прогностичної оцінки можливих наслідків їх реалізації та/або прийняття) [5, с. 31-37; 14, с. 135; 20, с. 18].

Досить широко розглядає правову експертизу юридичних документів В.О. Бутенко як етап правотворчого процесу, змістом якого є оцінювання уповноваженими суб'єктами проекту юридичного документу щодо ймовірності ефективного впливу

його правових норм на суспільні відносини та досягнення відповідного соціального правового ефекту у випадку його прийняття [1, с. 5].

На нашу думку, таке визначення більш підходить до такого нового для України правового феномену як правовий моніторинг, одним з завдань якого і є визначення ефективності правових норм на підставі матеріалів правореалізації, оскільки питання визначення ефективності на стадії правотворчості вченими обґрунтовано піддається сумніву [22, с. 41-48].

Важливий внесок в розвиток поняття «правова експертиза нормативно-правових актів» зробив Т.О. Дідич, який правову експертизу розглядає як спеціальну аналітичну діяльність, що проводиться на різних етапах нормопроекування й правотворчості спеціально уповноваженими суб'єктами, основним призначенням якої є надання об'єктивної оцінки ступеню відповідності проекту нормативно-правового акта діючому законодавству, компетенції правотворчого органу, формі юридичного документа, правилам юридичної техніки, вимогам структурної побудови нормативно-правового акта [3, с. 130].

Але, вчений у визначенні обмежує сферу застосування правової експертизи нормативно-правових актів лише проектами нормативно-правових актів.

Висновки. Варто відмітити, що на сьогоднішній день жоден нормативно-правовий акт не містить дефініції «правова експертиза нормативно-правових актів». Автор проаналізувавши наявні підходи в цілому і врахувавши специфіку правотворчої діяльності органів державної влади вважає за можливе дати наступне визначення, яке охоплює як зовнішній аспект правової експертизи нормативно-правих актів, основні ознаки, так і її завдання: «Правова експертиза нормативно-правових актів – це діяльність, яку здійснюють незалежні фахівці в галузі правознавства з метою оцінки форми, цілей, завдань, предмета правового регулювання, змісту норм, порядку прийняття і набрання чинності нормативно-правовими актами, компетенції суб'єктів правотворчості щодо прийняття цих актів на предмет їх відповідності нормативно-правовим актам вищої юридичної сили, вимогам юридичної техніки, принципам права, результатом якої є обґрунтований експертний висновок відповідно до поставлених завдань».

Список літератури:

1. Бутенко В. О. Феноменологічні, методологічні та практичні основи правової експертизи юридичних документів [Текст]: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / В. О. Бутенко. – К., 2011. – 20 с.
2. Гузнов А. Г. Современный законодательный процесс: основные институты и понятия / А. Г. Гузнов, А. А. Кененов, Т. Э. Рождественская. – Смоленск: Изд-во Траст-Имаком, 1995. – 96 с.
3. Дідич Т. О. Нормопроекування: питання теорії та методології – К: Вид-во Європейського ун-ту, 2010. – 160 с.
4. Дідич Т. О. Правова експертиза проектів нормативно-правових актів як необхідна складова нормопроекування: ознаки, методи, функції та завдання / Т. О. Дідич // Часопис Київського університету права. – 2003. – № 3. – С. 14-17.
5. Закиров И. А. Общие и существенные признаки правовой экспертизы // Современные проблемы юридической науки и практики: Сборник научных трудов. Н. Новгород: НФ УРАО. – 2007. – Вып. 6. – С. 31-37.
6. Зинин А. М., Омелянюк Г. Г., Пахомов А. В. Введение в судебную экспертизу. – М.: Изд-во Московского психолого-социального ин-та., 2002. – 240 с.
7. Колдин В. Я. Экспертиза как инструмент права // Проблемы юридической техники: Сб. статей / Под ред. В. М. Баранова. – Н. Новгород, 2000. – 822 с.
8. Надеев Р. Правовая экспертиза законопроектов [Текст] / Р. Надеев // Российская юстиция. – 1998. – № 1. – С. 38-40.
9. Нестеров А. В. Правовые основания антикоррупционной экспертизы // Безопасность бизнеса. – 2009. – № 2. – С. 46-48.
10. Плетнев К. И. Экспертиза в развитии экономики по инновационному пути. – М.: Изд-во РАГС, 2006. – 38 с.
11. Правовая работа в военных организациях: Практическое учебно-методическое издание. Серия «Право в Вооруженных Силах – консультант». – М.: «За права военнослужащих», 2006. – Вып. 67. – 496 с.
12. Разуваев А. А. Экспертиза как средство повышения эффективности процесса правореализации (вопросы теории и практики): Дисс. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2006. – 229 с.
13. Ралдугин Н. В. Правовая экспертиза проектов федеральных законов – 2-е изд., доп. – М.: изд. МГУ, 2001. – 77 с.
14. Ришелюк А. М. Законотворчий процес в Україні: Навч. посіб. К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 220 с.
15. Rogozin V. Ю. Правовая экспертиза законопроектов в Российской Федерации: Дис.... канд. юрид. наук. – М., 1998. – 166 с.
16. Смирнов А. В., Калиновский К. Б. Следственные действия в российском уголовном процессе: Учебное пособие для студентов, обучающихся по специальности 021100 – Юриспруденция. С.-Петерб. гос. инж.-экон. ун-т (ИНЖЭКОН). – Санкт-Петербург: СПбГИЭУ, 2004. – 73 с.
17. Третьякова Е.-Д. С. Сравнительный анализ правовой и антикоррупционной экспертизы нормативных правовых документов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: – <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/legal-and-political-science/constitutional-and-international-law/3665-tretyakov-edc>
18. Третьякова Е.-Д. С. Соотношение правовой экспертизы и нормоконтроля (некоторые вопросы теории и практики) [Текст] / Е.-Д. С. Третьякова // Конституционное и муниципальное право. – М.: Юрист, 2010. – № 9. – С. 51-53.
19. Чухвичев Д. В. Законодательная техника. – М.: Юнити-Дана: Закон и право. – 2006. – 239 с.
20. Шишпаренко О. Н. Роль правовой экспертизы в обеспечении правового качества проектов законов субъектов Российской Федерации // Академический юридический журнал. – 2012. – № 2(48). – С. 17-21.
21. Эйсман А. А. Заключение эксперта (структура и научное обоснование) – М.: Юрид. лит., 1967. – 152 с.
22. Эффективность правовых норм: [монография] / В. Н. Самощенко, В. И. Никитский, И. С. Самощенко [и др.]. – М.: Юрид. лит., 1980. – 280 с.
23. Юридична енциклопедія: В 6-ти т. / Ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (голова ред. кол.) та ін. – К.: Українська енциклопедія, 1999. – Т. 2. – 744 с.
24. Юрчишин В. Д. Поняття та основні ознаки правової експертизи проектів нормативно-правових актів / В. Д. Юрчишин // Держава і право. – 2011. – Вип. 51. – С. 57-63.

Рыбикова А.В.

Национальный авиационный университет

ПОНЯТИЕ И ПРИЗНАКИ ПРАВОВОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ НОРМАТИВНЫХ ПРАВОВЫХ АКТОВ

Аннотация

Статья посвящена определению понятия «правовая экспертиза нормативных правовых актов» с учетом последних научных достижений в сфере правового мониторинга. Исследованы основные точки зрения ученых на понятия «экспертиза», «правовая экспертиза», «правовая экспертиза нормативных правовых актов». Рассмотрены признаки экспертизы как общего понятия и особенные признаки, которые свойственны именно правовой экспертизе нормативных правовых актов. При определении понятия учтена специфика правотворческой деятельности органов государственной власти. Автор обратил внимание как на внешний аспект правовой экспертизы нормативных правовых актов, так и на её задачи.

Ключевые слова: нормативный правовой акт, экспертиза, правовая экспертиза, понятие правовой экспертизы, признаки правовой экспертизы.

Riabikova H.V.

National Aviation University

THE CONCEPT AND CHARACTERISTICS OF LEGAL EXAMINATION OF LEGAL ACTS

Summary

Article is devoted to the definition of «legal examination of legal acts» given the latest scientific achievements in legal monitoring. The basic points of view of scientists on the concepts of «examination», «legal examination», «legal examination of legal acts» are investigated. The characteristics of examination as a general concept and special features of the legal examination of legal acts are considered. The specifics of the law-making activities of public authorities are taken into account in the definition. The author considered the external aspect of the legal examination of legal acts, as well as its tasks.

Keywords: legal act, examination, legal examination, concept of legal examination, characteristics of legal expertise.

УДК 347.132.122

СУБ'ЄКТИ ПРАВА НА КОМЕРЦІЙНУ І НЕКОМЕРЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Фузік Г.В.

Дніпровський районний суд міста Києва

В статті охарактеризовано суб'єкти господарської діяльності. Досліджено суб'єкти права на комерційну діяльність відповідно до чинного законодавства. Охарактеризовано види суб'єктів комерційного права. Проаналізовано суб'єкти права на некомерційну діяльність.

Ключові слова: комерційна діяльність, некомерційна діяльність, суб'єкти права, господарське право, комерційне законодавство.

Постановка проблеми. Одними з ключових умов переходу до ринкової економіки є розроблення відповідної законодавчо-правової основи – як зазначається у статті 42 Конституції України, державою забезпечується захист конкуренції у комерційній діяльності, захищаються права споживачів, здійснюється контроль за якістю й безпечністю продукції і всіх видів послуг й робіт.

В умовах розбудови ринкової економіки повністю змінюється характер організаційно-правових взаємин державних і інших органів з суб'єктами комерційної діяльності. Сьогодні ці взаємини будуються з організацією рівноправної діяльності різних типів підприємств, підтримки комерції, освоєння ринку на різних рівнях і напрямках.

Розвиток інститутів громадянського суспільства в Україні об'єктивно вимагає змін у правовому регулюванні важливого сегмента громадянського суспільства – некомерційних організацій, у зв'язку з

чим зростає роль і значення господарського законодавства, що визначає статус суб'єктів некомерційного господарювання.

Некомерційні організації відіграють важливу роль у формуванні сучасного громадянського суспільства. Дедалі помітнішим стає їх внесок у вирішення загальнонаціональних та локальних завдань, пов'язаних з розвитком економіки і соціальним захистом населення. Їх діяльність забезпечується не лише функціонуванням великої кількості об'єднань громадян, а й виступає важливим елементом ринкової системи. Її ціллю є створення однакових умов для всіх форм власності й суб'єктів господарювання, універсалізації механізмів опосередкування господарських взаємин, незалежно від їх комерційного характеру.

Мета статті – дослідити правове положення суб'єктів права на комерційну і некомерційну діяльність.